

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně Mgr. Barbory Berkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, zastoupený JUDr. Dušanem Sulitkou, Ph.D., sídlem Nové sady 996/25, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. února 2019 č. j. MPSV-2019/20668-913, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. srpna 2019 č. j. 54 Ad 5/2019 - 62

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobce podal dne 19. října 2018 žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu vážné mimořádné události, nezbytného jednorázového výdaje a ohrožení sociálním vyloučením. V přílohách žádosti uvedl, že je nájemcem garsonky ve vlastnictví společnosti STAVOUNION a.s. (dále jen „STAVOUNION“) a že jej zástupci této společnosti vyzývají, aby se vystěhoval, s čímž žalobce nesouhlasí. Žalobce jedná o nájmu jiného bytu, v den podpisu smlouvy by musel zaplatit první nájemné se zúčtovatelnou zálohou ve výši 7 000 Kč a kauci ve výši 18 000 Kč. Žalobcova situace navíc vyžaduje nemalé náklady na mobilní připojení k internetu.

[2] Úřad práce České republiky – krajská pobočka v Českých Budějovicích (dále jen „úřad práce“) žalobce dne 22. října 2018 vyzval, aby upřesnil typ požadované mimořádné okamžité pomoci. Poučil jej, že v žádosti zaškrtnl tři typy mimořádné okamžité pomoci, na jednom formuláři však lze zaškrtnout pouze jeden typ. Úhradu jistoty při uzavření nájemní smlouvy úřad práce považuje za nezbytný jednorázový výdaj. Pro případ, že si přeje požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, byl žalobce vyzván, aby vyplnil nový formulář.

[3] Téhož dne podal žalobce žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, v níž odkázal na původní žádost z 19. října 2018 a uvedl, že by první nájemné mohl zaplatit z peněz, s nimiž už nakládá, ale neměl by prostředky na běžné měsíční výdaje (kryté příspěvkem na živobytí), na malé stěhování a na zaplacení první faktury za elektřinu. První příjem z příjvídědku bude mít žalobce až v listopadu. V doprovodném dopise k žádosti žalobce uvedl, že rozdělil komplexní žádost z 19. října na dvě, „*příčemž první se vztahuje k popsané vyvíjející se mimořádné vážné události [...] – druhá k peněžní pomoci pro její překonání (jednorázový výdaj na zajištění stálého přiměřeného bytu)*.“ Dále žalobce popsal průběh svého sporu se společností STAVOUNION ohledně ubytování.

[4] V průběhu řízení žalobce předložil seznam (základních) předmětů pro důstojný život, jež mu zadržuje společnost STAVOUNION a které si potřebuje zakoupit.

[5] Pracovnice úřadu práce telefonicky kontaktovala zástupce společnosti STAVOUNION s dotazem, zda by žalobci umožnil přístup do garsonky, aby si mohl vyzvednout své osobní věci. Zástupce uvedené společnosti úřadu práce sdělil, že dne 23. října 2018 byl žalobce z garsonky protokolárně vystěhován, jeho věci jsou uloženy ve skladu v ubytovacím zařízení a žalobce si pro ně může kdykoli přijít. Úřad práce o této skutečnosti informoval žalobce, který při ústním jednání konaném dne 25. října 2018 sdělil, že si pro své věci do ubytovacího zařízení STAVOUNION nepůjde. Úřad práce nabídl žalobci potvrzení pro poskytnutí základního ošacení a obuvi od Českého červeného kříže, což žalobce odmítl. Žalobce též odmítl podepsat protokol o ústním jednání.

[6] Na ústním jednání konaném dne 30. října 2018 žalobce předložil účtenky jako důkaz zvýšených nákladů v důsledku vážné mimořádné události. Dále předložil dopis od statutárního ředitele akciové společnosti STAVOUNION, jímž byl informován, že mezi ním a uvedenou společností nikdy žádná nájemní smlouva nebyla uzavřena a že byl vystěhován pro soustavné a opakované porušování ubytovacího řádu, a zároveň byl vyzván, aby si vyzvedl své věci. Žalobce rovněž předložil podání adresované Okresnímu soudu v Českých Budějovicích, v němž líčí, jak jej zástupci společnosti STAVOUNION neoprávněně vystěhovali z garsonky a zadržují jeho věci.

[7] Dne 31. října 2018 žalobce úřadu práce sdělil, že v důsledku mimořádné události musí šetřit vyplacený příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, tudíž si nemůže koupit krém na boty, potřebuje plášť na kolo a opravit zip u bundy.

[8] Rozhodnutím ze dne 2. listopadu 2018 č. j. 21843/2018/CBU úřad práce žalobci nepřiznal dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Toto rozhodnutí zrušil žalovaný rozhodnutím ze dne 3. prosince 2018 č. j. MPSV-2018/232587-913 proto, že úřad práce nevysvětlil, proč žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje vyhodnotil jako žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí.

[9] Rozhodnutím ze dne 21. prosince 2018 č. j. UP/136250/2018/HN úřad práce žalobci opět nepřiznal dávku mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Konstatoval, že řízení o mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje bylo zahájeno již na základě žádosti ze dne 19. října 2018, a proto žádost ze dne 22. října 2018 vyhodnotil jako žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu vážné mimořádné události. Úřad práce dospěl k závěru, že žalobce považuje za vážnou mimořádnou událost vystěhování z garsoniery v ubytovacím zařízení společnosti STAVOUNION. Žalobce odmítl vyzvednout si své věci uskladněné v ubytovacím zařízení i potvrzení pro Český červený

pokračování

kříž jako alternativu mimořádné okamžité pomoci. Další výdaje, které žalobce doložil, považoval úřad práce za základní osobní potřeby, které pokrývá žalobci přiznaný příspěvek na živobytí.

[10] Rozhodnutím označeným v návěti žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil posledně uvedené rozhodnutí úřadu práce. Shledal, že náklady, které žalobce doložil, jsou již saturovány příspěvkem na živobytí, mimořádná okamžitá pomoc neslouží k úhradě běžné stravy. Nejnutnější věci si mohl žalobce vyzvednout na ubytovně STAVOUNION. Poplatek za registraci v knihovně žalovaný nepovažuje za nepředpokládaný, mimořádný ani nezbytný výdaj. Ani náklady na mobilní telefon nejsou mimořádné nebo nepředpokládané. Odepření podpisu o ústním jednání ze strany žalobce, které je na protokolu zaznamenáno, nebrání tomu, aby se z něj vycházelo. Dle názoru žalovaného úřad práce správně žalobce vyzval k upřesnění, o jaký typ mimořádné okamžité pomoci žádá, a rozdělil původní žádost na tři samostatné. Žalovaný dále konstatoval, že žalobce odmítá ubytování v azylovém domě i pomoc od Českého červeného kříže.

[11] Žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl Krajský soud v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) rozsudkem označeným v návěti. Neshledal pochybení žalovaného v tom, že původní žádost žalobce, která mířila na tři různé dávky mimořádné okamžité pomoci, byla rozdělena na tři samostatné žádosti, neboť o každém typu mimořádné okamžité pomoci je třeba rozhodnout individuálně a zohlednit jiné okolnosti. Námitky proti formulacím užitým v rozhodnutí žalovaného se dle názoru krajského soudu nevztahují k podstatě věci. Odnětím doplatku na bydlení žalobci se krajský soud s ohledem na předmět tohoto řízení odmítl zabývat. Krajský soud též dospěl k závěru, že se žalovaný vypořádal se všemi projednatelnými odvolacími námitkami žalobce. Tvrze zvýšené náklady spočívající v obstarání běžné stravy a ostatních potřeb, náklady na mobilní telefon a poplatek za registraci v knihovně nejsou jednorázovou výjimečnou potřebou a k jejich úhradě slouží příspěvek na živobytí, který je žalobci vyplácen. Touto úvahou žalovaný nevybočil ze zákonných mezí správního uvážení. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce, že žalovaný nutil žalobce, aby si vyzvedl své věci na ubytovně – žalovaný pouze žalobci zajistil možnost tak učinit. Dle názoru krajského soudu byl záznam telefonického hovoru s provozovatelem ubytovny proveden řádně a žalobce nepředložil žádný důkaz ani pro své tvrzení, že by byl protokol o ústním jednání zfalšován, pouze jej odmítl podepsat.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[12] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Namítal, že se krajský soud odmítl zabývat jeho námitkami a pominul nízkou úroveň rozhodnutí žalovaného, které je zahlcené zbytečnými úvahami a pomíjí podstatu věci. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že se jeho žalobní tvrzení vztahovala k jinému řízení, a trvá na tom, že jeho původní žádost neměla být dělena na tři. Krajský soud dle názoru stěžovatele obrací text zákona naruby, neboť správní uvážení není vyloučeno ze soudního přezkumu. Správní uvážení žalovaného nemůže obstát, neboť úřad práce rozhodoval na konci prosince 2018 dle skutkového stavu z října 2018. Stěžovatel trvá na tom, že zvuče provozovatele ubytovny je mimořádnou vážnou událostí, což potvrzuje předběžné opatření vydané okresním soudem, a že je záznam o telefonickém rozhovoru s provozovatelem neúplný. Zpochybnil též závěry krajského soudu týkající se protokolu o ústním jednání s tím, že nemůže dokázat, že žádné formální jednání neproběhlo a neodmítl něco podepsat. Stěžovatel dále krajskému soudu vytkl, že nepředložil námitku podjatosti rozhodující soudkyně Nejvyššímu správnímu soudu.

[13] Prostřednictvím ustanoveného zástupce pak stěžovatel poukázal na oprávnění úřadu práce vymáhat v civilním řízení náhrady dávek vyplacených stěžovateli na osobách,

které stěžovatele nezákonně vystěhovaly. Od samého počátku stěžovatel zpochybňoval rozdělení žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc do tří samostatných řízení. Tento postup byl pro stěžovatele zatěžující a matoucí a vedl k tomu, že i žalovaný a krajský soud téměř ztratili pojem o předmětu správního řízení. Napadený rozsudek se tak předmětu řízení prakticky nevěnuje. Úřad práce navíc pochybil tím, že nevydal žádné rozhodnutí vymezující předmět řízení. Stěžovatel se domnívá, že žalovaný se měl zabývat tím, zda není osobou v hmotné nouzi podle jiných ustanovení zákona, než jaká byla ve věci aplikována, a to na základě skutečností tvrzených stěžovatelem v žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc, které svědčily o tom, že je stěžovatel osobou poškozenou trestnou činností. Stěžovatel navíc nežádal o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu běžných výdajů, nýbrž zvýšených nákladů, které mu vznikly v důsledku nezákonného vystěhování. Na závěr stěžovatel vznesl otázku, zda byla jeho kasační stížnost přidělena zákonnému soudci, a to s ohledem na spisovou značku projednávané věci.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze odkázal na své vyjádření k žalobě a uvedl, že se plně ztotožňuje s postupem a se závěry krajského soudu.

[15] Dne 11. prosince 2019 obdržel Nejvyšší správní soud žádost ustanoveného zástupce stěžovatele o zrušení ustanovení odůvodněnou narušením vztahu se stěžovatelem, útoky stěžovatele na osobu ustanoveného zástupce a nespokojeností stěžovatele s výsledky práce ustanoveného zástupce i přes dodržování pokynů stěžovatele.

[16] Stěžovatel v rámci řízení o kasační stížnosti namítl podjatost dvou soudců šestého senátu Nejvyššího správního soudu, jemuž byla věc přidělena k projednání a rozhodnutí. Usnesením ze dne 30. ledna 2020 č. j. Nao 235/2019 - 41 bylo rozhodnuto, že JUDr. Tomáš Langášek není vyloučen z projednávání a rozhodnutí o kasační stížnosti žalobce. Ve zbývajících částech byla námitka podjatosti odmítnuta, neboť dotčenému soudci v mezidobí zanikla funkce.

[17] Dne 10. února 2020 doručil stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu námitku podjatosti soudců JUDr. Tomáše Langáška, JUDr. Petra Průchy, JUDr. Viktora Kučery, JUDr. Filipa Dienstbiera a předsedy Nejvyššího správního soudu JUDr. Michala Mazance. Dle názoru stěžovatele je nestrannost těchto soudců zpochybněna s ohledem na trestní řízení vedené u krajského soudu proti zástupcům společnosti STAVOUNION.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[18] Na úvod Nejvyšší správní soud konstatuje, že námitku podjatosti ze dne 10. února 2020 vyhodnotil jako opožděnou a s ohledem na § 8 odst. 5 větu třetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) k ní nepřihlížel. Podle druhé věty citovaného ustanovení musí být námitka podjatosti uplatněna do jednoho týdne ode dne, kdy se účastník řízení o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. Stěžovatel byl o složení senátu, který bude jeho kasační stížnost projednávat a rozhodne o ní, poučen ve výzvě k odstranění vad kasační stížnosti, která mu byla doručena dne 14. října 2019. Týdenní lhůta pro uplatnění námitky podjatosti skončila dne 21. října 2019. Stěžovatel v námitce podjatosti ze dne 10. února 2020 tvrdí, že se „o tom, že objektivní stránka nestrannosti je u oněch soudců v přítomnosti vyloučena“ dozvěděl dnes (t. j. 10. února 2020) „z aplikace Info Soud – nadále nanejvýše zjevně informuje, že soud prvního stupně od vyhlášení rozsudku v dubnu 2017 KS nečinil jediný úkon.“ Avšak Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel (neúspěšně) namítl podjatost soudců s poukazem na trestní řízení vedené proti zástupcům společnosti STAVOUNION již v minulosti, a to dne 3. dubna 2019 (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. května 2019 č. j. Nao 92/2019 - 50), dne 16. května 2019 (řízení vedené u Nejvyššího správního soudu

pokračování

pod sp. zn. Nao 91/2019) a dne 26. srpna 2019 (řízení vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. Nao 156/2019), přičemž námitky z května a srpna 2019 Nejvyšší správní soud vyhodnotil jako opožděné. Z uvedeného vyplývá, že stěžovatel námitku podjatosti ze dne 10. února 2020 neopírá o žádnou skutečnost, která by mu nebyla známa již dříve, a proto je tato námitka opožděná.

[19] K žádosti zástupce stěžovatele o zrušení jeho ustanovení zástupcem stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že ačkoli v ní uvedené důvody svědčí o narušení vztahu důvěry mezi stěžovatelem a zástupcem, není v tomto případě na místě advokáta zprošťovat zastupování stěžovatele. V době, kdy Nejvyšší správní soud obdržel žádost o zproštění zastupování stěžovatele, již JUDr. Sulitka za stěžovatele učinil veškeré potřebné úkony a jiný zástupce by se stěžovateli ustanovoval pouze za tím účelem, aby bylo komu doručit tento rozsudek – zastoupení advokátem ustanoveným Nejvyšším správním soudem je totiž omezeno jen na řízení o kasační stížnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. června 2018 č. j. 8 As 167/2017 - 58, č. 3766/2018 Sb. NSS). Takový postup nepovažuje Nejvyšší správní soud za hospodárný ani nutný.

[20] Podle § 104 odst. 4 s. ř. s., není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o *důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jebož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl*. Na základě tohoto ustanovení nelze věcně projednat námitku ohledně oprávnění úřadu práce vymáhat v civilním řízení náhrady dávek vyplacených stěžovateli na osobách, které stěžovatele nezákonně vystěhovaly. Stěžovatel ji totiž neuplatnil v žalobě, ačkoli mu v tom nic nebránilo. Tato námitka se navíc zcela míjí s předmětem tohoto řízení.

[21] Nejvyšší správní soud kasační stížnost ve zbývajícím rozsahu posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[22] V první řadě se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou, že krajský soud nevypořádal námitky stěžovatele a nezohlednil, že rozhodnutí žalovaného pomíjí podstatu věci. Tím stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů. Nejvyšší správní soud však nesdílí názor stěžovatele, že by se žalovaný ve svém rozhodnutí nevyjádřil k některé podstatné okolnosti. Předmětem řízení byla žádost stěžovatele o mimořádnou okamžitou pomoc, kterou úřad práce (nutno podotknout, že správně – viz dále) vyhodnotil jako žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Tuto událost správní orgány v souladu s vylíčením skutkových okolností ze strany stěžovatele spatřovaly v tom, že stěžovatel byl vystěhován z garsoniéry v ubytovně provozované společností STAVOUNION. Správní orgány dále posuzovaly výdaje, které stěžovatel v souvislosti s popsanou událostí doložil, a dospěly k závěru, že na jejich úhradu mimořádná okamžitá pomoc neslouží. Lze tedy uzavřít, že ve svých rozhodnutích vyčerpaly celý předmět řízení.

[23] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že povinnost soudů řádně svá rozhodnutí odůvodňovat „nelze chápat tak, že musí být na každý argument strany podrobně reagováno. Na druhou stranu, jestliže jsou v projednávané věci vzneseny závažné právní argumenty, je třeba, aby se s nimi soud vypořádal“ (nález Ústavního soudu ze dne 17. prosince 2008 sp. zn. I. ÚS 1534/08, N 225/51 SbNU 807). Porušením práva na spravedlivý proces tedy není, „jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“ (nález Ústavního soudu ze dne 12. února 2009 sp. zn. III. ÚS 989/08, N 26/52 SbNU 247). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud těmto požadavkům na odůvodnění soudního rozhodnutí dostal. Ve svém rozsudku se zabýval veškerými výtkami stěžovatele, které se týkaly předmětu řízení, tedy rozhodnutí o dávce mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Stěžovatel v žalobě uplatnil řadu

dalších tvrzení, která se však nevztahují k podstatě projednávané věci, a krajský soud tak neměl důvod se k nim zvlášť vyjadřovat.

[24] Krajský soud nepochybil ani tím, že Nejvyššímu správnímu soudu nepředložil k rozhodnutí stěžovatelu námitku podjatosti samosoudkyně rozhodující v této věci ze dne 26. srpna 2019. Jak krajský správně uvedl v odstavci 30 svého rozsudku, tato námitka byla obsahově totožná jako předešlá stěžovatelova námitka podjatosti, kterou Nejvyšší správní soud v řízení vedeném pod sp. zn. Nao 91/2019 vyhodnotil jako opožděnou se závěrem, že i kdyby byla včasná, nemohla by být důvodná, neboť se opírá o postup (soudců jiného úseku) krajského soudu v trestní věci, a zcela se tak míjí s předmětem tohoto řízení. Jelikož byl stěžovatel poučen o tom, který soudce bude jeho věc rozhodovat a o možnosti namítat podjatost, již dne 6. května 2019, námitka podjatosti uplatněná dne 26. srpna 2019 byla rovněž opožděná. Předložení věci Nejvyššímu správnímu soudu by tudíž bylo bezúčelným úkonem, po němž by následovalo jen vrácení spisu krajskému soudu k rozhodnutí se stejným zdůvodněním jako ve věci sp. zn. Nao 91/2019.

[25] Důvodná není ani výtká vůči závěrům krajského soudu k soudnímu přezkumu správního uvážení. Krajský soud v odstavci 23 napadeného rozsudku uvedl, že „*podle současné právní úpravy s. ř. s. obecně není umožněn soudní přezkum správního uvážení, správní soud nesmí nabrazovat volnou úvahu správního orgánu. V rámci přezkumu správního uvážení dochází pouze k hodnocení, zda úvaha správního orgánu nepřekročila meze stanovené zákonem či nedošlo k jejímu zneužití.*“ První část citovaného textu opravdu může vyvolávat dojem, že krajský soud vyloučil jakýkoli přezkum správního uvážení ze strany správních soudů, avšak pouze za předpokladu, že je vytržena z kontextu. Další závěry krajského soudu jsou již plně v souladu s § 78 odst. 1 větou druhou s. ř. s. (*Pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo je zneužil.*) i s judikaturou Nejvyššího správního soudu: „*V případě soudního přezkumu správního uvážení správní soud nenabrazuje správní orgán v jeho odborné kompetenci a nemůže nahradit jeho správní uvážení svým vlastním, ale posuzuje, zda nedošlo ke zneužití či vybočení z mezí správního uvážení a zda se správní orgán dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem*“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. května 2016 č. j. 5 As 155/2015 - 35, č. 3444/2016 Sb. NSS; viz též například bod 33 rozsudku rozšířeného senátu ze dne 30. září 2015 č. j. 9 Ads 83/2014 - 46, č. 3324/2016 Sb. NSS).

[26] Stěžovatel dále úřadu práce vytýkal, že rozhodoval na konci prosince 2018 podle skutkového stavu z října 2018, avšak neuvedl, v čem se měla jeho situace v uvedeném období změnit. Nejvyšší správní soud shledal, že úřad práce vzal v úvahu všechny skutečnosti, které mu stěžovatel v průběhu řízení sdělil, i ty, které zjistil vlastním šetřením, a proto nelze tuto námitku považovat za důvodnou.

[27] Podle § 69 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi se řízení o přiznání dávky zahajuje na základě písemné žádosti podané příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi na tiskopisu předepsaném žalovaným. Z citovaného ustanovení vyplývá, že řízení o přiznání mimořádné okamžité pomoci lze zahájit pouze na žádost. Předmět řízení je tedy zcela v dispozici žadatele (v tomto případě stěžovatele) a je vymezen obsahem žádosti, protože není nutné, aby úřad práce vydával rozhodnutí o předmětu řízení, jak stěžovatel v kasační stížnosti požadoval.

[28] Nejvyšší správní soud dále ve shodě s krajským soudem nespatřuje pochybení úřadu práce v tom, že poté, co stěžovatel dne 19. října 2018 požádal o tři typy mimořádné okamžité pomoci dohromady, stěžovatele vyzval, aby upřesnil, o který z nich žádal. Žádost ze dne 19. října 2018 úřad práce vyhodnotil na základě jejího obsahu (životní situace popsané stěžovatelem) jako žádost o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytného

pokračování

jednorázového výdaje. Jelikož stěžovatel v žádosti označil další dva typy mimořádné okamžité pomoci, vyzval jej úřad práce, aby ve vztahu k nim podal samostatné žádosti. Pokud by tak neučinil, na základě skutkových okolností vylíčených stěžovatelem by rozhodoval pouze o mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje (neboť není vázán právní kvalifikací požadované dávky ze strany žadatele). Avšak úřad práce z žádosti stěžovatele dovodil, že má v úmyslu požádat i o další typy mimořádné okamžité pomoci, a tím, že jej vyzval, aby svou žádost „rozdělil“, zajistil, aby měl stěžovatel možnost ve vztahu ke každému typu mimořádné okamžité pomoci vylíčit potřebné skutkové okolnosti. Ačkoli nemá požadavek na to, aby byla žádost o každý typ mimořádné okamžité pomoci podána na samostatném tiskopisu, jednoznačnou oporu v zákoně, jedná se o praktický přístup, jehož důsledkem je, že úřad práce, žalovaný ani žadatel neztratí přehled o tom, co je předmětem konkrétního řízení a jak o něm bylo rozhodnuto. Navíc z konstrukce jednotlivých typů mimořádné okamžité pomoci vyplývá, že o každém z nich musí být vydáno samostatné rozhodnutí, neboť kromě toho, že u každého typu mimořádné okamžité pomoci berou v úvahu jiné skutkové okolnosti, liší se v jednotlivých případech i výše dávky (srov. § 37 zákona o pomoci v hmotné nouzi) či to, zda se žadatel posuzuje se společně posuzovanými osobami, či bez nich (§ 36 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

[29] Stěžovatel na výzvu úřadu práce podal dne 22. října 2018 další žádost. Přestože v tiskopise žádosti stěžovatel označil typ mimořádné okamžité pomoci „nezbytný jednorázový výdaj“, v doprovodném dopise uvedl, že „*dělí komplexní žádost z 19. října na dvě, přičemž první se vztahuje k popsané vyvíjející se mimořádné a vážné události (§ 37b zákona ZPHN) – druhá k peněžní pomoci pro její překonání (jednorázový výdaj na zajištění stálého průměrného bytu)*“. Vzhledem k tomu, že o mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje již úřad práce vedl řízení na základě žádosti ze dne 19. října 2018, podle obsahu vyhodnotil žádost ze dne 22. října 2018 jako žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu vážné mimořádné události (což stěžovatel po celou dobu nezpochyboval) a rozhodl o ní nyní přezkoumávaným rozhodnutím. Popsaným postupem nebyl stěžovatel nikterak zkrácen na svých právech. (Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že řízení o dávce mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení sociálním vyloučením, poslední z původní trojice požadavků stěžovatele, vedl úřad práce na základě žádosti stěžovatele ze dne 1. listopadu 2018, jak vyplývá z rozhodnutí žalovaného).

[30] Podle § 36 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba, *kteřou postihne vážná mimořádná událost a její celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupeň větrné pohromy, zemetřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*

[31] Stěžovatel v průběhu správního řízení tvrdil, že si potřebuje zakoupit termosku, potraviny, kapesníky, pršiplášť, deštníky, pláštěnku, oblečení, boty i holinky, hygienické potřeby včetně šamponů a krému na obuv, ručníky, osušky a montérky. Mělo jít o předměty, které stěžovatel zanechal v ubytovně provozované společností STAVOUNION. Dále stěžovatel doložil účtenky za dobití kreditu na mobilní telefon, poštovné, potraviny, sprchový gel a lepicí pásku, a potvrzení o zaplacení registračního poplatku v knihovně. Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že tyto (běžné, opakující se) výdaje (s výjimkou poplatku za služby knihovny) se týkají základních životních potřeb stěžovatele. Na úhradu takových nákladů není mimořádná okamžitá pomoc (a to v žádné formě) určena, jak Nejvyšší správní soud konstatoval již v rozsudku ze dne 13. července 2016 č. j. 6 Ads 22/2016 - 17. Poplatek za registraci v knihovně rovněž nelze považovat za výdaj, který by bylo možné pokrýt z dávky mimořádné

okamžité pomoci, neboť nejde o výdaj související s vážnou mimořádnou událostí, ani o jiný z případů vyjmenovaných v § 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Nejvyšší správní soud dále podotýká, že ačkoli je výčet vážných mimořádných událostí v § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi demonstrativní, stěžovatelem popisovanou situaci („*zvlášť provozovatele ubytovny*“) k nim připodobnit nelze, a tudíž na ni citované ustanovení nelze vztáhnout. To sice nebrání hypotetickému podřazení stěžovatelova případu pod jinou situaci, v níž lze mimořádnou okamžitou pomoc přiznat (§ 2 odst. 3, 5 a 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi), nemůže to však zvrátit závěr, že na výdaje, které stěžovatel v průběhu správního řízení specifikoval, nelze mimořádnou okamžitou pomoc poskytnout, neboť jsou pokryty jinou dávkou pomoci v hmotné nouzi – příspěvkem na živobytí.

[32] Nejvyšší správní soud dále nepřehlédl, že podle zjištění úřadu práce si stěžovatel mohl své věci uložené na ubytovně vyzvednout, což stěžovatel setrvale odmítá. Pokud má stěžovatel možnost opatřit si věci, které potřebuje, jiným způsobem, nelze mu za účelem jejich pořízení přiznat dávku pomoci v hmotné nouzi. Stěžovatel sice opakovaně tvrdí, že záznam rozhovoru pracovnice úřadu práce se zástupcem společnosti STAVOUNION je neúplný, nepředložil však žádný důkaz, který by to potvrzoval. Nejvyšší správní soud považuje za zcela postačující, že záznam zachycuje podstatný obsah rozhovoru, není nutné, aby bylo zapsáno každé pronesené slovo.

[33] V další námitce stěžovatel zpochybňoval protokol o ústním jednání ze dne 25. října 2018. Z uvedeného protokolu vyplývá, že stěžovatel jej odmítl podepsat, což svým podpisem kromě oprávněné úřední osoby ztvdila další pracovnice úřadu práce. Podle § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, se o ústním jednání sepisuje protokol, který obsahuje mimo další náležitosti i vylíčení průběhu ústního jednání. *Protokol podepisuje oprávněná úřední osoba, popřípadě osoba, která byla pověřena sepsáním protokolu, a dále všechny osoby, které se jednání nebo provedení úkonu zúčastnily. Odepření podpisu, důvody odepření a námitky proti obsahu protokolu se v protokolu zaznamenají.* Z toho, že stěžovatel protokol odmítl podepsat, však nelze dovozovat pochybení úřadu práce. Jak Nejvyšší správní soud dovodil v rozsudku ze dne 15. dubna 2015 č. j. 1 As 12/2015 - 30, protokol o jednání před správním orgánem je veřejnou listinou, v podstatě osvědčením správního orgánu o průběhu procesního úkonu. Absence podpisu osoby, která se jednání zúčastnila, avšak odmítla protokol podepsat, je zákonem předvídaná situace, nikoliv nezbytná náležitost protokolu. Z toho vyplývá, že protokolu o ústním jednání ze dne 25. října 2018 svědčí presumpce pravosti a správnosti, protokol tedy potvrzuje, že jde o prohlášení úřadu práce (orgánu, který jej vydal), a dokud není prokázán opak, potvrzuje i pravdivost toho, co je v něm osvědčeno (srov. § 53 odst. 3 správního řádu). Pokud stěžovatel tvrdí, že obsah protokolu neodpovídá skutečnosti, je povinen své tvrzení prokázat (tíží jej důkazní břemeno). Sám stěžovatel však přiznal, že žádný důkaz zpochybňující protokol sepsaný pracovníky úřadu práce nemá, a proto lze uzavřít, že z obsahu protokolu je možné vycházet.

[34] Nejvyšší správní soud dále nespatřuje pochybení ani v tom, že se žalovaný zvlášť nezabýval tím, zda je stěžovatel osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností [ve smyslu § 2 odst. 6 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi]. Zjištěný skutkový stav tomu totiž nenasvědčoval a stěžovatel se toho výslovně nedomáhal (jak již bylo řečeno, nespochybňoval posouzení své žádosti jako žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí). Z podkladů shromážděných ve správním řízení vyplývá, že stěžovatel má spory se společností STAVOUNION, která provozuje ubytovnu, v níž stěžovatel dřív bydlel. Tyto spory jsou však spíše soukromoprávního rázu, ani přes subjektivní přesvědčení stěžovatele nic nenasvědčuje tomu, že byl v dané věci spáchán trestný čin.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[35] Z výše uvedených důvodů neshledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou, pročez ji ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[36] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Jelikož se jedná o věc týkající se pomoci v hmotné nouzi, nemá právo na náhradu nákladů řízení ani žalovaný.

[37] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 29. října 2019 č. j. 6 Ads 190/2019 - 18 byl žalobci ustanoven zástupcem advokát. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 věta první za středníkem s. ř. s.). Nejvyšší správní soud však o odměně a náhradě hotových výdajů ustanoveného zástupce žalobce rozhodne až poté, co rozšířený senát v řízení vedeném pod sp. zn. 6 Ads 209/2019 zodpoví otázku, zda je nižší odměna zástupců ustanovených v řízeních týkajících sociálního zabezpečení podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 9 bodem 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v souladu s Listinou základních práv a svobod.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. února 2020

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu